

MERKURY VSZ POLSKI
ORDYNARYJNY

1661

MERKVRIVSZ POLSKI,

Dzieie wszytkiego świata w sobie zamykający
dla Informacyey pośpolitey.

W Krakowie 3. Ianuarij 1661.

Men jest, że tak rzekę/ iedyny pokarm do-
wócipu ludzkiego/ umieć y wiedzieć iak
nawiecey z tym sie karmi/ tym sie cie-
szy/ tym sie kontentuje. Miedzy włado-
domościami zaś rzeczy rożnych/ zaraz
po Bogu/ naypierwsze miejsce ma/ y
naypotrzebnieysza człowiekowi/ *cogni-
tio rerum, & actionum humanarum*, kto-
ra naytácniey podawa historyya/ iako
mater prudentie, & magistra vite. Ta
przykładami y doświadczeniem wezy/ przestrzega/ napomina/ stro-
fuie/ y umiejetność spraw ludzkich y postepkow czyni. Lecz Hi-
storya starych nazbyt y niepamiętnych wiekow nie jest do tego tak
skuteczna/ iako tych/ ktore nam sa bliższe. Inſe bowiem sąsly/
co raz inſe niosa obycaie; & *experientia non aquiritur*, tylko *ex
similitudine temporum & morum*.

Stądże nie nagániona podobno/ lubo nowa dotad Polſeże/ rzecz
przed sie biora/ gdym vmyslił/ wieku terażnieyszego/ wiadomośc
przykładem obcych narodow/ co tydzień do druku podawać/ y ile

zdolność moją znieść informować doskonałe / co się godnego wie-
dzenia / tak w Dyczysnie / iako po świecie wſytkim / a mianowicie /
Europie / y Chrześciánſtwie / dziele : Rozumielac / że ta praca mo-
ja nie tylko *curioſis & politioribus ingenijs*, wygodze y uſtuje / y oraz
do vznánia y wvagi rzeczy wielkich / *ad prudentiam ciuilem, ad con-
ſilia ſolida capienda*, takimi wiadomościami drogę otworze : ale też
de hac Patria benè merebor, gdy iey *res gestas* godne potomney pám-
mieci / do poſtronney podawać bede wiadomości.

Zaczynam to tedy / day Boże ſzczęśliwie / od początku Roku te-
go 1661. a zaczynam Ruſnie od potrzebney bärzo informacyey
de praſenti rerum omnium ſtatu : aby Czytelnik / ktorydy tego był
minus peritus, ná ſamym wſtepie przejrzał ſie *in Europa politia*, y
stad brał objaſnienie dälſzych wiadomości / ktore co tydzień *conti-
nuare* zechce.

Zaſiada ná Stolicy Apoftolſkiej Oćiec ſwięty *ALEXANDER*
tego imienia *VII.* obrány po zęſciu *INNOCENCIUSZA X.*
ná początku Roku 1655. po ktorego obtánia czynił ſobie ſwiąt-
otuche / że zá času iego Pánowania pokoy poroſechny w Chrze-
ściánſtwie náſtać miał : ná tym nawiecey te nádzieie záſadzając / iż
bedac terażnieyſzy Papięſ (ná ten czas zwány *Fabius Giſius*) Leo-
gatem *Sedis Apoſtolice* przy Traktatach Munſterſkich / *tandem* Roo-
ku 1648. pokoy po wſytkiey Niemieckiey ziemi z vkontentowa-
niem wſytkich Interessaow / y wielka iego chwala / ſtánal. Kto-
ra to nádzieia ſkutek ſwoy wzięła / gdy Roku przeſłego v Gor Pire-
neyſkich między Fráncuzem a Hiſpanem / a w Prusiech w Klaw-
ſtorze Oliwſkim / y w Diniey pod Kopenhagen / między Krolmi
Pulnocnymi / Pokoy ſtánal Generalny. *In Cardinalium Collegio*
ſa duo loca Vacantia, po ſmierci Kárdynalá *de Lugo* Hiſpaná / ab
VRBANO VIII. y Kárdynalá *Widmána* Wenetá / ab *INNOCEN-
TIO X.* Kteowánych.

W E Wloſkiey ziemi / zá pokoiem między Hiſpanem a Fráncu-
zem záwärtym / wſtály wſytkie te wojny / ktore *dependencya*
miały

miały ed wyżej mianowanych dwóch Monarchow/ to jest/ w Państwie Medyolańskiem/ Sabaudzkim/ y Monferrackiem. Zostało iednak około Medyolanu niemáto Hiszpáńskiego ludu/ ktorego część rychło potym postano morzem do Hiszpániey/ á ostatek máia na Włosie tamże wyprawić/ y zająć go na rekuperacya Korony Portugalskiej. Niemáto też ludu Wenerowie bez przestanku záctogáia/ względem wojny/ ktora *extra Italiam* z Turkiem prowadza. Do tego/ zostawáia we Włoszech trzy wielkie kontrowersye nie decydowane; *Piernissa*, Książcia Parmáńskiego *contra Cameram Apostolicam*, á to z tej miary/ iż *Camerales* wzięli w Sequestr swoy *Ducatum Castrum*, nie dáleko Rzymu *situm*, á temuż Książciu należace; ktore to Księstwo od Antecessorow Książecyich hipotekowane bylo/ kiedy *Montem Farnesianum* zá konsensem przesłych Papieżow/ w Rzymie záłożyli. Druga, Książcia Mutynskiego, także *contra eandem Cameram*, o Jeziorá *de Comacchio* nazwane/ nad morzem leżace/ ktore *Camerales* odebráli Antecessorom jego przy Księstwie Ferrárskiem. Trzecia, zachodzi miedzy Książcy/ Sabaudzkim y Mantuańskiem/ o granice Monferrackie/ y o summy pewne *hinc inde* winne/ y *hucusq;* nie zapłacone. *In talistatu* zostawa ziemia Włoska

CO sie tynie Rzeczy Nlemieckiej; Cesarzem Chrześciańskim tego Cráźnieyszym jest *LEOPOLDVS* tego imienia *PIERWSZY*, á z Domu Rákuskiego Trzynasty/ ná Wálney Elekcyey w Frankfortcie/ Roku 1658. obrány. A choć wkrótce potym przyszło mu *arma auxiliaria in Pomeraniam proferre*; zá pokojem iednak miedzy Pułnocnymi Koronami/ wojny też wšytkie *in Imperio* calé vstáły. Zostáwił sobie Cesarz po pokoju niemále woyská/ tak ná obrone Państw Dsjedzicznych/ iáko też y Korony Węgierskiej/ obawiaiac sie/ zeby mu do wojny nie przyszło; Cesarzem Turckim/ ktory z rázu porwawszy sie przeciwko Rákocemu/ y onego zniósł/ *ad Superiorem Hungariam* potym sie vdał/ y tam po dlugiem obleżeniu Wárádyn wzięł *magni momenti* Fortecę; ná ktorey/ choć Rákocy dożywoćie miał/ Dsjedzictwo iednak Krolowi Węgierskiemu ná-

leży. *Principes Rhenani in unum colligati*, y ci mają swoje woyskã; á jeden z nich / to jest / Biskup Munsterki trzyma dotad w obleżeniu Miasto Munster / chce w niem mieć swoje *Prasidium*, y mury *in sua potestate*. Miedzy tymi *Colligatami* / jest Krol Frãncuski / Krol Szwedzki / Kurfirštow czterech / to jest / Moguntzki / Kolonizki / Trewirski / & *Palatinus Rheni, Episcopus Monasteriensis, Dux Nayburgensis, Landgravius Hassia, & Dux Brusuicensis & Luneburgensis*. Táliga zaczęła się prawie zaraz po Koronacyey terãzniejszyego Cesarzá / á *finis* iey taki; áby *Imperium* zostawało wolne od wszelakiey *oppressyey* y wolen. W Mieście Regenspurku zasia / da też teraz *Deputatio Imperij, cum potestate executiva*, á to względem niektórych Punktow *Instrumenti Pacis Monasteriensis*, ktore do tegż czasu do efektunie są przyprowadzone. Záchodzi y tu *pretensyepewne* / iestże całenie decydowane / miedzy Kurfirštem Brandeburskim á Książciem Neoburskim / zokazyey *hereditatis Ducatus Cliviensis*, do ktorey obã należa: *interim Ducatus Cliviensis* zostawa *provisionaliter* w rękach Brandeburskich / á *Ducatus Iuliacensis* w rękach Neoburskich.

W Frãncyey Pãnuie *LVDVICVS XIV.* ob lat 17. to jest / po śmierci zaraz *LVDWIKI XIII.* Oycã iego. Po pomienionym pokoju Pirenejskim / onego potwierdzając / pierworodna Corte Krolã Hiszpańskiego wziął *in Matrimonium*. Woyskã wielkã co miał / odprawiošy mniej potrzebne / ostatek tak rozdzielił; Jednã część posãdził na granicach Katalońskich; Drugã na Niderlãdskich; Trzeciã nad Kanãtem Angielskim; Czwartrzymã w Alzacyey *ex vi Fœderis cum Principibus ad Rhenum*; á Piatã posłał do Bãndyey na positek Wenetom przeciwko Turkom / dawšy im za Wodzã Książciã Almerygã de Este, Bratã rodzonego Książciã Mutynskiego. Kiedy trãktaty *Pacis* záchodziły miedzy Frãncyã á Hiszpaniã / kazał Krol Frãncuski w Pãństwie swoim Fortece jedne *erigere*, á druga *demoliri*: Pierwszã / *propter maiorem securitatem* Pãństw swoich kazał w Marsylii zãlożyć / Mieście Portowym / przez ktore mogło *patere aditum* od morzã Włoskiego

ad viscera Regni: Druga/ kazał demoliri in Principatu de Oranges, Principi Auriaco pokrewnemu swemu bliskiemu należąca/ z ta deklaracya; Jż affekt iego pokrewny ma mu stać za naylepszą Sor-
tecer

Krol Hiszpáński *FILIP IV.* po tymże pokoju Pireneyjskim skon-
 czył wszystkie wojny z Francuzami/ tak we Włoskiej ziemi/ iako
 w Niderlandzkiej/ y w Kataloniej. Rychto potym zawarł też po-
 kój z Angielskim Krolew/ zaczął nie ma teraz wojny tylko z Por-
 tugalczykami/ ktorzy mu rebelizowali/ przeciwko ktorym wielkie
 czyni gotowości na przyszła Wiosne/ mając w Paktach z Francuzami/
 aby im żadnych nie dodawał posilków. Generalstwo na te wojny
 naznaczył *Dom Ioanni de Austria Filio naturali,* który iednak nie be-
 dzie mógł nic głównego rozkładać bez rady *Primi Ministri Sta-*
tus Dom Lujs de Haro, który blisko onego zawsze będzie.

Anglia nie dawno przyielá Dziedzicznego swego Krolá *CARO-*
LVM II. który pośt *violentam mortem Patris* przez 12. lat *in*
exilio żył. Párlament támeżny *consulendo reputationi publicae, ne to-*
ta natio in paucorum factiosorum conspirationem consensisse videretur,
 28. osob/ co byli Sedziami nad *CAROLEM I.* Oycem terażnię-
 tego Krolá/ na śmierć wskazał/ z ktorych 10. *ultimo supplicio affe-*
cti, ostatek na łasce iest Krolewskiej: a nadzieia iest że śmierci wyda.
 Przyiety iest Krol od ludu pospolitego bázno mile/ wprzykrzyły się
 mu bowiem były tak częste odmiany w przeszłych rządach w nich
 niezwyčajnych. Nie doskonale iednak są rzeczy vspokoione/ a to
 dla rozmaitych sekt/ ktorych tam pełno/ a każda *Exercitia* swoje
liberè odprawować/ a drugie ganić chce; zkad odia & dissensiones
populares. Na tym przeto Krol teraz iest/ żeby *ad unitatem,* abo
przynamniey ad paucitatem takowa *multitudo* reducaty, a iuż sly-
 chąc/ że *in vnam conciliauit* dwie naywieksze sekty/ *Episcopaliū,* (ci
 są *Protestantes exprimeuá fundatione,* ktorzy *retinent formam Eccle-*
siastica Hierarchia,) & *Presbiterianorum:* (ci są *Caluinista Scotica*
Confessionis:) ktorzy naywiekszą sequele mają/ pierwszy w Anglii/
 a drudzy w Skocyi. Nie dawno przyiechala też do Londynu ze

Francyey Krolowa Matka wespól z Krolowna ktora obiecana jest
 Książciu de Andziu, Brátu Krola Francuskiego. Rychlo po przy-
 jeździe swym kazał Krol publikować Pokoy z Hispanem/ od ktore-
 go *magnificá Legatione* był gratulowany/ przy ktorey instancya
 wniosł oraz/ aby Portugalczykom nie dał Posilkow/ y owšem/ że-
 by iego sprawiedliwsey stronie chciał *fauere*. Posel Portugalski
 przeciwko temu wśytkiemu starania wielkie czyni; a Matzenstwo
 Krolowi ofiaruje z Krolowna Portugalska z wielkim posągim
 pieniedzy gotowych. Temu sie zaś przeciwia Parlament y Du-
 chowienstwo tameczne/ prośac Krola/ żeby nie chciał Katołiczka
 Krolowa wprowadzić do Angliey/ proponuiac/ aby raczy poial
 Krolowne Duniska/ ktorey kryste swowiedaia Kupcy Londynscy w
 nadsziee pożytkow/ ktorych przez to dostapić sobie obiecuią w Com-
 mercyach swoich na Baltyckiem morzu. Sprzeciwiaia sie ciż
 Kupcy y Poslowi Hispańskiemu o Insule Jamaika nazwana/
 ktora w Indyey dostali pod czas Panowania *CROMVELA* stare-
 go/ a teraz Hispanowie ia *reperunt*, ofiaruiac za nie infa nagrode.
 Zostama w roku tey Kacyey Miasto Dunkerk we Flandrzyey/ Bro-
 rego pod tenie czas/ *Colligata* bedac Anglia z Francya/ odieli Krolow
 wi Hispańskiemu/ a znać/ że im ma zostawac/ ponieważ *nulla men-
 tio* onego *facta circa publicationem Pacis* między Anglia a Hispania/
 Chybaby co okolo tego bylo w sekretnych Artykulach Pokoiu mie-
 dzy Francya a Hispania.

W Portugaliy bez matka *Primaria Sedes belli* nie bedzie/ zda-
 wna gotuiac sie Krol Hispański przeciwko niy z wielka po-
 tega; z drugiey strony nie obiecuiac sobie Portugalczykowie od ni-
 kogo w Chryścianstwie *assystencyey*/ wdali sie do Afryki do Mur-
 zynow/ y z nimi ligę zawarli/ od ktorych iuz maia obiecane posil-
 ki/ tak w koniach iako y w żywnościach. Hispanowie *è contra*
 chcec temu zabiejeć/ namowili drugich Murzynow/ ktorzy po-
 rostali na owych/ co ligę z Portugalczykami wezynili/ y nie raz iuz
 nie małemi kupami z soba sie podkali.

Rzeczpospolita Holenderska vspokoioſſy wojne miedzy Krolem Szwedzkim a Krolem Dunſkim/ w ktorey ſie byla nie pomalu intereſſowala/ ſyczylaby ſobie byla takze vspokoienia drugiey wojny/ wyſzy pomienioney/ miedzy Biſkupem Munſterſkim/ a Mialem Munſterem/ y wielkie ſtarania okolo tego czyni/ nie rada widzac/ ze ten ogien woienny bliſko Jey granic tak dlugo trwa. Miala nie dawno powazna do Traktowania materys *ex parte Principis Auriaci*, ktory po reſtytucyey Wuiá ſwego Krola Angielskiego na Kroleſtwo / inſtancya przez Kiezne Matke wniost/ aby mu konferowali wſytkie Urzedy y Intraty/ co *Princeps* zmarly/ Ociec tego trzymał; ktore te ſa. 1. Gubernio wſytkich siedm Prowinciy/ ktore *constituunt Rempublicam*. 2. Hetmanſtwo Wielkie nad wſytkimi woystkami. 3. Admiralſtwo nad wſytkimi flotami morſkimi. Pozwolely byly na to wſytkie Prowincye/ krom Holenderſkiej/ ktora wymowila ſie pod pretextem lat mlodych/ (ma teraz Kioze II. lat) y nie ſpoſobnych do Budowy/ y do Suprintendencyey rzeczom Morſkim; aze Kiezná tego Matka/ a Sloſtra Krola Angielskiego *ſerò* o to *instabat in prociectu itineris* do Angliey bedac/ nie chce bez jakiegokolwiek vkonrentowania te inſtancya cale odbyc/ naznaczono mu *pro interim* 120000. zlotych roczney intraty. Z Francya w dobrej ta Rzeczpospolita zycie przyiozni/ zachodza iednak czasem miedzy nimi kontrowersye *ratione commerciorum*, tako to teraz ſwiezo/ ze Holendrowie dwa Okrety Francyſkie v siebie areſtowali/ ktorzy z Ksieza rozna pudcily ſie do Chiny/ pretenduiac *certum ius* do tamtey Nawigacyey *priuatue ad alias Nationes*, ale zwytkly ſie miedzy nimi te *difficultates amicabiliter complanari*. Z Portugallia maia wojne/ ale *remiſſe* okolo niey chodza/ ſyczac ſobie znac Traktatami & *compensatione pretenſionum* ia ſkonczyc. Z Moskwa ta Rzeczpospolita chowa ſie dobrze/ wzgledem wielkich handlow/ co w Carſkich Panſtwach Holendrowie prowadza/ gdzie *commercia* wſytkie prawie w reku ſwoich cale maia.

Tę Państwa Cárá Moskiewskiego spadły bázno od kilku lat z dawney chłuby/ choć woyny v siebie nie mieli/ bo tak wiele ludu poginęło/ y przedtym/ y teraz świeżo ná woynie z námi/ że Bráiná znácznie popustoszátá/ y polá zostawáta po nieuwałey części áni oráne/ áni siane/ z kad głod/ niedostátek/ y skwierk wielki wiedzyludźmi. Rozdał Cár teraz niedawno listow niemáto przy powiednych ná zebránie żołnierzá Cudzoziemskiego/ ktorým woystká swoje supplementowác chce/ á do Żámburku y Amsterdamu posłał o to sie stáráiac/ coby mu Armaty y prochow poprzysyłano/ *in omnemeuentum* żeby Pokoy z námi nie doßedł/ o kroy m wiadomośc iest/ że *serio* zamyslawá.

Krolestwo Polskie po stráßnych Pároryzmách powstáte/ iesli kiedy/ to teraz stráßne wożách swoich nieprzyiaciół. Obiał był terásnieyßy Krol J.M. PAN WÁß/ 13. lat temu/ Regimen záraz po śmierci K. J.M. WŁADYSLAWA IV. nieśmiertelney pámieci/ Brátá Jego/ *difficilimis Reipublice temporibus*, wláśnie ná ten czas/ kiedy wßytká Ukráiná z Tátárámi zláczona/ *disciplinam excutere militare & ciuilem* poczelá. W kilka lat Moskwa lige ze Szwedámi záwárfy/ *calamitatem bellorum adauxit*. W rok potym sam Szwed *vires Polonia attritas* widzac/ kónicá przymierza nie czekawßy/ cála Korone *destruere* vsilowáł. Dáremne iesdnáß (z á szczesciem y meßtwem J.K.M. y Krolowey Jey Mći wielkim nákladem/ y stáraniem/) byty zamysly; *fusi* ábowiem nie raz nieprzyiaciele: *Tartari in fædus tracti*, Szwedowie ná przod *armis*, & *ad extremum Pactis Regno pulsi*; *Cosaci ad obsequium reuersi*; *Moschi toties ná Rusi y w Litwie inextimabili clade pralio victi*, świádectwo dáia/ że ná świecie zwyciestwo y slawá z przeciwney fortuny/ y z meßtwá sie rodzi. Tránsakcyá ostatnia z Moskwa/ kiedy General Szeremet z Obozem swoim pod Cudnowem/ Krolowi Jego Mći sie podáł; *Septem Articulis comprehenditur*. I. Woystká Cárskie/ z Kijowá/ Pereáßláwiá/ Użyná/ Czerniechowá/ wywieść máia/ y wywiedzionych/ w żadnych mieyscách nie osadzác/ ále prosto ku Putywlu swym kóstem/

stem/ za Conwoiem Jch MN. PP. Hetmanow/ prowadzić po-
 winni/ zostawioſy we wſytkich pomienionych Zamkach y Miá-
 ſtach Armate/ municye/ y wſytek zápas. 2. Armate Woysko-
 wa/ á Municya/ ſrzelbe/ Choragwie/ oreże wſelakie/ tak Konne/
 iáko y pieſe w Taborze zostawia. 3. Wynida wſyſcy bez oreża
 z Taboru. Panu Szeremetowi iednak ſámemu/ Boiárom/ y Put-
 kownikom/ ktorzy w zaſtawie zſtana/ pozwala ſie bronie ręczna.
 4. Pan Szeremet z oſmia Boiárow nayeclnieyſzych zſtawác be-
 dzie w zaſtawie Jch MN. PP. Hetmanow/ y Sultana Jego
 Mái/ póki z mieyſc wyſey opisałych Kory Carſkie nie zwiada. Do
 tegoſ czasu y woysko wſytko w Chorodach gdzie ieno náznáca/
 zſtawác beda koſtem ſwoym/ á gdy do Cará Jego Mái poſtác
 zechce/ Jch MN. PP. Hetmani dádza liſt Przejedzicy podwo-
 dny/ y Przewodnika Poſtáncom. 5. Pan Szeremet/ Boiáro-
 wie/ y Putkownicy przysiega/ iáko w Pańſtwách J. R. M. nie be-
 da wojowali/ ani in *Preſidijs* zſtawác beda. 6. Cudzoſiemcom
 ktorzy zechca/ wolno przyimowác ſłuſbe J. R. M. czego im bro-
 nie nie máia; á ſony/ dzieci/ y ſprzety takſe/ máia im bydź wydane.
 7. Kozacy/ ktorzy ſa w Oboſcie Moſkiewſkim/ wprzod wynida/
 Choragwie y oreże rzucáiac pod nogi Jch MN. PP. Hetma-
 nom/ y ná dyſkrecey tychſe Jch MN. PP. Hetmanow zſtana.

Tránsakcyja zás z Chmielnickim y z Kozakámi *his conditioni-
 bus* ſtanelá. 1. Máia Kozacy iak naypredzey złoſyć Rade w
 Korſuniu. 2. Tam przy Commiſſarzu J. R. M. máia ſkaſſo-
 wać wſytkie Rzady Moſkiewſkie. 3. Bulawa y Urzedy wo-
 yſkowe/ zramienia J. R. M. máia znówu bydź rozdane. 4. Má-
 ia Kozacy Przysiege *Fidelitatis* oddać/ po ktorey wſytkie Prawa
 y Przywileie ſwieſzo im nadane/ máia *in ſuo robore* zſtawác wie-
 cznymi czasy.

Miáſta/ ktore w Litwie y w Ukráinie zſtawáia w rekách nie-
 przyiacielſkich/ poczynaia ſie poddawác Naſzym/ iáko teraz nie-
 dawno ſie *per accordo* podáło Brzeſcie Litewſkie. O ſiarwie Car
 Moſkien ſki y oſtátek wrocić/ *poſt concluſam Pacem*, ktory takſe oſiá-
 ruie/ opieráiac ſie tylko przy icdnym Smoleńſku/ ktora *Fortece ſo-*

bie rezerwuje; Do którego Pokoju traktowania Cesarz Chrześcijański ofiarował swa medycyna. Toż uczynił y Król Francuski/
inquantumby na medycyna obie stronie sie zgodzily. Bedzie miał plac z tym sie ozwać przed zgromadzeniem całej Rzeczypospolitey na Seymie *pro 28. Martij*, świeżo złożonym w Warszawie/ieśliby (iako nadzieia w Bogu) powietrze z tym tam wcięchło. Wzniesiony iest J.M.P. Szumowski/ Stolnik Sandomirski/ na Poselstwo do Porty Ottománskiej/ ktora przez sie iest *maxima considerationis*, a *in nostris nuperis motibus* nie pomálu sie interessowála/ y po dzisdzien interessuje/ tak przez sie *officys*, iako przez *Orde armis*. Sprawa z Kurfiřtem Brandeburskim z strony Elbinga zostawa do tego czasu nie skonczona: Decyzya odłożona iest na przyszly Seym. *Interim* bedzie w Elbiagu Polskie *Prasidium*, a w Brunzberku Brandeburskie.

Królestwo Szwedzkie/ po ostatnim Pokoju w Oliwie/ y pod Kopenhagen zawartym/ tylko z Moskwićinem ma wojne/ z ktorym przyszlo bylo do Traktatow bez efektu iednak; Chciała abowiem Moskwa Traktować tylko o postanowieniu granic/ y o Pokoju wiecznym; ale Szwedzi zacząć Traktaty chcieli od powrocenia Miast y Fortec/ y od nagrody szkod przez wojne podietych. A obaczywszy że Commissarze Moskiewscy nie mieli na to *sufficiens mandatum*, wzięwszy pretext/ że Cár nie dał Królowi *Titulum Ducis Liuania*, Traktaty pomienione rozzerwali. Odprawiono z tym w Sztokholmie pogrzeb przystoyny zmarłemu Królowi; skonczyli spokojnie Seym; wyprawili Królowa Krystynę wkontentowac na w pretensjach swoich/ assygnacye dano na przyszle intraty/ ktore Jey zapłacone bydź máła tam/ gdzie bedzie Rezydencya miała.

Król Danijski FRYDERIK III. po strasznych y niebezpiecznych wojnach ze Szwedami/ nie tylko teraz Pokoim sie cieszy/ ale y tym także/ że Danijskie Diedzictwo mu przyznali w Danicy/ iako Diedzicznym byl záwse Królem w Norwegiey; a *iuramentum fidelitatis* oddali Onemu y Dzieciom jego/ tak Wesciey iako y białey plci/ y ich Successorom *in lineas, vnam successiue post alteram*.

S Jedmigródzka ziemia po śmierci Rakociego na dwoie sie roz-
dzieliła. Jedną stroną trzyma z Barchaniem od Cesarza Tur-
ckiego na Państwo podanym. Druga przy wolnościach swoich
stoi nie przyznawając Turczynowi *facultatem legitimam* podawać
im Pana którego chcą oni wedle Praw swoich obrąć / y podać go
potym Porządowi Otomańskiej do Confirmacyey. Przy tey stronie
drugiey / wiaże sie Rakocy młody / (który po śmierci Oycowskiej
Katholikiem został) y Urzednicy nayprzedniejszy Rakociego / i-
akto Kemeny Janusz / Hetman Wielki / Michał Mikieś / Kancelarz / y
inni. Sektieleżycy y Saxones z nimi concurrunt, y ad sistentiam Ce-
sarza Chryścijańskiego implorant ad tutelam iurium & Privilegiorum.

PAnuie w Krymie nad Tatarami Perekopskimi MEHEMET
GIEREY, Chan / który na Państwo nastąpił / Anno 1654. po
śmierci ISLANA GIEREIA, Brata jego / rychło po Traktatach
Kamienieckich / gdzie renowowane byly Pakta zdawna zach-
dzace miedzy Korona Polska / a onymi / y od terażniejszyego Chana
na zaraz confirmowane zostały; iako też od onego czasu cale sie od
Kozakow oderwawszy / na Krola Jego Meci zawołanie / ile ludzki
bylo potrzeba / zawse na vsluge Rzeczypospolitey wystawili.

PAnstwa Turckie moderatur MEHEMET IV. Cesarz / Prin-
ceps młody / ale nec luxui, nec crudelitati deditus, y owsem iako
wiadomosci zgodne ze Wschodnich Kraiow przychodza / chciwy
barzo rozszerzenia swoich Państw / sklonny do nauk wolennych / y
do Cosmograficy / czesto sie nim bawiac / y z uwaga sie przypatru-
iac / zladby przyczynić sobie Imperium commode mogl. Bazał
wypuścić z wieszenia Brata swego / a Wezyrowi / który mu to
dissuadebat odpowiedział / że nie tylko *periculum vllum* nie appre-
henduit *ex illius libertate*, ale owsem żaluie że wiecey niema Brat-
ciey / mając tak szerokie y rozległe Państwa / że na ich Subernacya
siłaby ich sie zesła. *Contra Regulam* Przodkow swoich y to czyni /
że oraz dwie wojny prowadzi / y na trzecia sie gotuje. Na abo-
wiem od siedmnaestu lat wojne z Wenetami w Kandyey / gdzie zra-
zu wzial dwoie Miast / to jest / Banea y Kettimo. Stoleczne Miast-
ko Kandyja nad morzem polozone / od którego Insula imie bie-

rze/ blugie przetrwalo oblezenie/ az naostatek Turcy te Impreze
 desperowawszy y one opuścivszy/ zalozyli nie daleko drugie Mias-
 sto/ ktore nazwali Kandy nowa/ czym odsrywchneli Wenetow od
 pola/ y ich zamkneli na samym brzegu morskim od Kandyey sta-
 rey/ y od Sudy (jest to Port nayprzednieyszy tamtey Insuly y
 obronny barzo/ ktory w rekach Weneckich zostawa) Teraz nie-
 dawno miawszy Wenetowie posilki nie maie ze Francyey pod
 Comenda Xiazecia Almeryka de Este posly byly na rekuperacya
 Kanei/ y zamtad obrociły sie byly do nowego Miasa Kandyey/
 ale dla czynności wielkiej Turkow/ ani ta ani owa Impreza z wiel-
 ka ludzi strata/ zdarzyć sie niechciała. Druga woynie toczy w Sie-
 dmigrodzkiej ziemi/ zawiazawszy sie przeciwko Rakocemu z okazji y
 dotad cale y gruntownie niezrozumianej; ktorego skoro przeszle-
 go Roku rozgromiono/ y w bitwie zabito/ wojska Tureckie
in Superiorem Vngariam, y Waradyn wzięli; Forteca ktora nie na-
 leżala nigdy do Siedmigrodzkiej ziemi/ tylko ia Rakocy trzymal
 dożywornie od Cesarza Chryscianstkiego/ z ktorym przeto obawiac
 sie przydzie/ i; *Porta Ottomanica in tertium bellum prorumpet*
Krol Percki *SCHACH Abas in altissima pace* żyie; conie zawo-
 sie trafil iego Antecessorom/ ktorzy miawszy Panstwo swoje
 polozone miedzy dwiema Wielkimi Potentatami/ to jest/ miedzy
 Cesarzem Tureckim/ a *Magnum Mogorem*, rzadko kiedy nie mieli/
 lubo z jednym/ lubo z drugim/ iaka do decydowania kontrowersya.
De *fædere Ciuitatum Anseaticarum* flusnieby sie mialo na tym
 miejscu co mowic. *Corpus* to bylo *quondam magna considerati-*
onis, z ktorym Polska wielka miala *connexia*, y z onego Prusy y In-
 flanty wielkie *incrementa* braly; ktore po wshytkiej Koronie ztam-
 tad *diffundebantur*. Ale ze z daleka barzo trzeba by rzecz zaezac; a kro-
 tki ten *ingres in magnum volumen excresceret*, na inszy to sie czas
 odlozy.

W KRAKOWIE, w Kamięnicy Szoberowskiej na Wendećie, dnia 3. Ia-
 nuarij, A. 1661. Cum Priuilegio S. R. M.